

2010 m. birželio 11 d.

Nr. 22 (900)

Eina nuo 1988 m.
spalio 28 d.

1940-ųjų birželio 15-ąją prisimenant

1939 metų rugsėjo 1 dieną prasidėjus Antrajam pasauliniui karui, Smetonos–Černiaus Vyriausybė atsisakė pasinaudoti susidariusia padėtimi atsiimti lenkų okupuotą Vilnių ir paskelbtį neutralitetą.

1939 metų rugsėjo 17-ąją 6 valandą rytą Sovietų sąjunga užpuolė Lenkiją, rugsėjo 19-ąją užėmė Vilnių. Užėmusi Vilnių atsisakė 1920 metais rugpjūčio 6 dieną pasirašyto taikos sutarties, kurioje Sovietų sąjunga įsipareigojo iš Lietuvai priklausančios teritorijos išvesti savo ginkluotąsias pajegas ir pareikalavo į Maskvą atsiusti delegaciją naujai sutariai sudaryti. Tačiau tos derybos nebuvė diplomatines, kaip lygus su ligiu. Sovietų sąjunga naudojo spaudimo priemones: diktatą, grasinimus ir klastą. Stalinas,

girdamas Sovietų sąjungos kilniaširdiškumą, pareiškė, kad Sovietų sąjunga Vilnių atiduoda tik dėl draugystės ir palankumo Lietuvai. Lietuva, atsilygindama už tą Sovietų sąjungos geraširdiškumą, turėjo išleisti į savo teritoriją 75 tūkstančius Raudonosios armijos karių. Delegacijos pirmininkas užsienio reikalų ministras J. Urbšys pareiškė, kad toks Raudonosios armijos karių skaičius sudarys pavoju Lietuvos suverenumui, todėl geriau atsisakyti Vilniaus ir Raudonosios armijos išleidimo. Stalinas supykės išrekė: „Imsit ar neimsit Vilniu – tai jūsų reikalas, tačiau Raudonosios armijos kariuomenė bus įvesta.“ Po sunkių derybų 1939 metų spalio 10 dieną buvo pasirašyta draugystės sutartis. Sovietų sąjunga Lietuvai atida-

vė Vilnių ir dalį aplink Lenkijos okupuotos teritorijos. Lietuvoje dislokuota 20 tūkstančių Raudonosios armijos karių, 250 lengvųjų tankų, 34 šarvuojančiai ir apie 200 lėktuvų.

Sovietų sąjunga, sulaužydama tik ką pasirašytą draugystės sutartį, į Lietuvą įvedė daugiau raudonarmiečių negu įsipareigojo – 1939 metų lapkričio 28 dieną tarp 1.30 ir 4.30 valandos Savanorių prospektu žygiavo į savo bazes dislokuojamoms Lietuvoje Raudonosios armijos dalys. Antrojo skyriaus sekėjų grupės nustatė, kad į Lietuvą įžygiavo apie 21 tūkstantis motorizuotų ir pėsčių raudonarmiečių, o poporos savaičių antras skyrius išaiškino, kad tai buvo specialūs NKVD daliniai (B. Aušrotas „Sunkių išbandymų metas“).

(keliamas į 4 psl.)

Birželio 5 d. Šakių rajono Sintautų seniūnijos Skaistgirių kaime buvo pašventintas paminklas 1947 m. birželio 18 d. žuvusiems Tauro apygardos Žalgirio rinktinės Vyčio kuopos vadui Saliamonui Rudzevičiui-Žemučiui, adjutantui Jonui Rinkevičiui-Merėnui ir partizanui Gustavui Kriauzai-Urėdai. Po šv. Mišių Sintautų Švč. Mergelei Marijos Dangun ēmimo bažnyčioje, susirinkusieji vyko į Sintautų parapijos pakraštyje esančią Skaistgirių kaimą. Greta tvenkinio, beržų pakunksnėje, prie paminklo susibūrė tū dienų lūdininkai ir jų palikuonys dalijosi prisiminimais. Pasakojo, jog būtent šis kraštas – Griškabūdžio, Lukšių, Sintautų ir Šakių valsčių sandūra, buvo itin palankus partizanams slėptis, nes stribai čia retai užsukdavo. Tačiau 1947 m. birželio 18 d. jiems netikėtai pasirodžius žuvo trys partizanai.

Partizanų duktė Martina Aštrauskaitė-Bikuličienė Tėvo dienos išvakarėse visiems siūlė prisiminti ir pagerbti tėvus partizanus ir tuos, kurie dėl žūties nespėjo jaisapti.

Sugedojus valstybės himnui, visi susirinkusieji pakviesi į greta esančią sodybą, kurioje buvo galima susipažinti su Šakių rajono paminklų partizanams žemėlapiu ir tame atsradusia dar viena nauja nuoroda.

Rasa DUOBAITĖ-BUMBULIENĖ

Pagerbtas Vyčio kuopos partizanų atminimas

Paminklas žuvusiems Tauro apygardos Žalgirio rinktinės Vyčio kuopos partizanams

Iškilmių dalyviai

Autorės nuotr.

Okupacijos ir genocido nepasikartojimo galimybė

Mūsų istorikų paslidinėjimai

Prieš 70 metų, birželio viduryje, Sovietų sąjunga okupavo tris Baltijos valstybes: Lietuvą, Latviją, Estiją. Zenklus totalitarizmo nusikaltimas, kurį vienaiap ar kitaip dera pamintėti. Šventini ne tik ženklių ir šviesių istorinių įvykių jubilejai. Minėtinis ir juodosios sukaktys.

Štai, 2006 m. išleistame trijų autorų A.Jakubčionio, S.Knezio ir A.Streikaus solidžios apimties tome „Okupacija ir aneksija“ rašoma: „1939–1940 m. Lietuvos valstybingumui iškilo grėsmė. Ją kėlė agresyvios kaimynės valstybės – Vokietija ir Sovietų sąjunga. Nuo Stalino, įvedusio totalitarinį režimą, valdomos SSRS 1939 m. nukentėjo Lenkija ir Suomija. 1940 m. pasinaudodama tarptautine padėtimi, Sovietų sąjunga okupavo Baltijos valstybes.“ (11 psl.). Nepritiktų veltis į diskusiją su tituluotais istorikais, bet eiliuam Lietuvos Respublikos piliečiui, besidominčiam Tėvynės istorija, natūraliai iškyla pasikartojantys klausimai. Atsakymai į juos taip pat šiek tiek keičiasi. Vertėtų tiesiai ir aiškiai įvardyti to meto grėsmių priežastis. Jos jau seniai iki smulkmenų iširtos, bet dažniausiai komentuojamos, atžvelgiant į einamojo meto politinę situaciją regione.

Josifo ir Adolfo bendravimas Kremlieje

Stalino ir Hitlerio suokalbis (toliau S-H suokalbis) pradėti Antrajį pasaulinį karą ir pasidalinti Rytų Europos nepriklausomų valstybių teritorijas įvyko 1939 m. rugpjūčio 23 d. ir ne bet kur, o pačiame Kremlieje. Hitleris derybų eiga sekės rysio priemonėmis iš Berlyno. Nobelio premijos laureatas A. Solženycinas rašo, kad Stalinas tą XX amžiaus didžiausiojo tarptautinio nusikaltimo dokumentą pasiraše sovietų užsienio reikalų komisaro V. Molotovo ranka, o Hitleris – Vokietijos užsienio reikalų ministro J. Ribentropo ranka. Tebūnė taip. Pirmajame pasidalijimo variante Lietuva buvo priskirta Vokietijai, vėliau sovietams, bet tai jau atskira tema ne mažiau svarbiems samprotavimams.

Šių tamsių ir kruvinų įvykių 70 metų sukakties proga Baltijos valstybės tikriausiai nesulauks iš Rytų nei atsiaprāšymo, nei pasveikinimo. Ir Vakarai solidariai patylės.

Vėsus aptariamu realių dvelksmas turėtų tiesmukai priminti mūsų visų spalvų ir visų rangų politikams, kad rūpinimasis Valstybės saugumo užtikrinimu buvo, tebéra ir dar ilgokai liks svarbiausiu vidaus ir užsienio politikos tikslu.

Edmundas SIMANAITIS

Klaidina teiginys, kad „nuo Stalino nukentėjo Lenkija ir Suomija.“ Lenkiją suartinai užpuolė, nukariovo ir jos žemes pasidalino Hitlerio ir Stalino vadovaujami režimai, lygiai taip, kaip suokalbiu buvo numatyta. Suomija, vienintelė iš suokalbiu pasmerktų valstybių, gebėjo atkakliu pasipriešinimu paneigtį agresorių jai skirtą juodąjį lemtį ir apginti savo nepriklausomybę.

Paradoksalus totalitarinių režimų dėsnis

Sovietų sąjunga užgrobė tris Baltijos valstybes, anaip tol ne „pasinaudodama tarptautine padėtimi“, kaip rašo dabartiniai mūsų istorikai, o tiksliai pagal slaptąjį S-H suokalbij. Totalitariniai sovietų ir nacionalsocialistų režimai savo veiklą, taigi ir genocido politikos vykdymą, grindė „ideologija“. Maskva dangstė imperinius siekius komunizmo utopija, o Berlynas rėmėsi rasiu pseudomoksline teorija. Abiejų agresyvių režimų vadieivis diktatoriai, nepažeisdami minėto „ideologinio“ principo, rėmėsi tik viena „teisinga“ politine jėga: Josifas – komunistų partija, Adolfas – nacionalsocialistų partija.

Abu režimai išpažino tik po vieną politinę religiją: komunizmą, skleidžiamą iš Maskvos, ir nacionalsocializmą, garsinamą iš Berlyno. Išsidėmėtina ir įsimintina tai, kad abieji totalitarinių režimų siekis buvo tokis pat – grobti nepriklausomų valstybių žemes, griauti pavergtų tautų gyvenimo būdą, naikinti kitamanius ir tuos okupuotų žemių gyventojus, kurie prieinasi agresijai ar nepritaria okupanto valdžios veiksmams.

Šių tamsių ir kruvinų įvykių 70 metų sukakties proga Baltijos valstybės tikriausiai nesulauks iš Rytų nei atsiaprāšymo, nei pasveikinimo. Ir Vakarai solidariai patylės.

Vėsus aptariamu realių dvelksmas turėtų tiesmukai priminti mūsų visų spalvų ir visų rangų politikams, kad rūpinimasis Valstybės saugumo užtikrinimu buvo, tebéra ir dar ilgokai liks svarbiausiu vidaus ir užsienio politikos tikslu.

Edmundas SIMANAITIS

Vilius BRAŽENAS

Kodėl nežygiavo vokiečiai?

2010-ųjų gegužė buvo masinio žygavimo mėnuo. Atrodė, žygavo veik visi, kas turėjo šiokias ar kitokias kojas.

Kadangi prieš 88 metus, gegužės 1-ąją (kaip „pasitraukėlis“ į Rytus – Caro Rusiją, nuo iš Vakarų atžygiuojančiu Kaizerio vokiečiu) su Maskvos mokyklos pirmokais žygavau Raudonaja aikštė pro Leniną, mane ypač sudomino šių metų gegužės žygiantojai ta aikštė. Akin krito tai, kad ten nežygiavo vokiečiai, mano manymu, daugiausiai nusipelnę žygiant dėl bolševikų „pergalės“ Antrajame pasaulyje namiame kare (toliau – APK). Kurian istorinian užkampin nepažvelgsi, tarp bolševikų gelbėtojų pėdsakų užtiksi vokiečių pėdsakų.

Vokiečiai parūpino Lenini transportą iš Šveicarijos į Rusiją. Jei ne vokiečiai, komunistai nebūtų nuvertę Kerenskio „demokratinės“ vyriausybės. (Jauniems istorikams primenu, kad ne komunistai, o Rusijos okupuotos tautos ir kerenskiiniai rusai nuvertė carą. Komunistai gi nuvertė caro nuvertėjus.)

Civilinio Rusijos karo metu vokiečiai gelbėjo „raudonusius“ – bolševikus nuo stipresnių, tik, deja, nevieningų „baltujų“. Petrogradą gynė Lenino pavalydinti ir apginkluotivokiečiai karo belaisviai. Ukrainos pietuose Lenino bolševikus nuo „baltujų“ generolo Denykino veržimosi Maskvos link gynė po karo ten užsilikę vokiečių pulkai. Bolševikus nuo rusų ginti Leninas papirko vokiečius gabenantčius badaudančių rusų maistą Vokietijai. Jau tada vokiečiai paruošė galimybę Medvedevui ir Putiniui stebeti įspūdingą „pergalės“ paradą Raudonojoje aikštėje. Tikiuosi, kad bent aš su kitais Maskvos „pirmokais“ 1922 metų gegužės 1-ąją žygavimu pro Leniną kaip nors neprisidėjome prie 1945 metų „pergalės“. Ne su įsitikinęs ir tuo, kad mes, pirmokai, ir kiti vokiečiai žygavome „uz Leniną“, o ne už prezidento Huverio pagalbą Rusijai nuo bado, amerikietiškų kiečių saldainiukų – „bomboniukų“ maišeliuką, kurį gavome prieš žygavimą.

Negali būti abejonių, kad

britai, ypač amerikiečiai, užsitaravo Maskvos pakvietimą žygioti „pergalės“ parade. Jie aprenge, apavė, maitino ir apginklavos Stalino armiją, kai ją užpuolė „Molotovo-Ribentropo“ draugystės partneris – ribentropiukai. Tačiau kodėl i „pergalės“ paradą nebuvome pakviesi vokiečiai? Rusai ir vokiečiai, sutryne Lenkiją žnyplėse, pergalė atžymėjo bendru nacių ir bolševikų paradu Lietuvos Brastoje (Brest Litovsk). Mano knygoje „Po 12 vėliavų“ yra net nuotrauka, gauta iš Edmundo Simanaičio, kurioje Hitlerio ir Stalino generolai, kaip geriems socialistams – naciams ir komunistams – dera, sustojo „petys į petį“ priemė bendrą pergalės paradą. O štai kai atžymėta jų abiejų sukelto karo pabaiga – vienas jų nežygiuoja.

Kai vokiečiai kovojo prieš Angliją, Prancūziją, Jungtines Amerikos Valstijas, Stalinas Hitlerio karo pramonei „draugiškai“ siuntė žaliavą ir maisto kario menei. Transportas per Lietuvą riedėjo pirmosios sovietinės okupacijos metais, beveik iki pirmojo vokiečių šūvio į rusų pozicijas. Ir dėl „menko nesusipratimo“ tarp istorinių draugų taip užsispirti, kad nepakviestų karą pradėjusio partnerio ne tik vėl drauge „priimti paradą“, bet net žygioti, negalima pavadinti „pragmatiška politika“. Taip panašiai kaltina kai kurie politologai ir seimūnai lietuvius „rusofobus“. Negi esą pragmatiškai negalima pamiršti tokio menkniekio – poros kaimyninių okupacijų?

Taigi, gal kas nors, kur nors ir kada nors atras atsakymą į klausimą: kodėl Maskvos parade nežygiavo sovietų draugų nacių palikuonys? Ir kodėl Vilniuje žygavo tik vienos APK pradėjusios pusės veteranai? Juk sena draugystė klesti už paradą aikštės ribų. Vokiečijos Šrioderis ir Rusijos Putinas Baltijos jūros dugnu, veik Lietuvos tarpuvartėje, tiesia „Molotovo-Ribentropo vamzdži“. Tą vamzdži, kai jis buvo taip pavadintas lietuvių spaudoje, po 14 mėnesių tokiu vardu pavadino „solidus“ JAV laikraštis „Volstryto Žurnelas“.

Nepalikime užmaršty Červenės žudynių

Birželio 3 d. Sieme buvo perskaitytas Seimo narių Petru Luomanu ir Kazimiero Kuzminsko pareiškimas dėl Červenės masinių žudynių:

„Pastarųjų metų įvykiai masinių žudynių vietoje – Katynėje – mums šiandien yra didelė pamoka. Mes turėtume mokytis iš Lenkijos, kaip reikia atkakliai, ilgus dešimtmeciussunkiai dirbtai politinė darbą ir dėti diplomatines pastangas reikalaujant Rusiją pripažinti, kad stalininis režimas įvykdė masines žudynes. Po lenkų pastangu visas civilizuotas pasaulis pamatė kraujuojančią Katynės žaizdą. Cia nužudytieji Lenkijos kariai buvo abiejų šalių vadovų valstybiniu lygiu pagerbtini, jų atminimas jamžintas, tiesa atskleista ir nuo šiol taps pripažinti oficialiu perspėjimu ateities kartoms.

Lietuva, kaip ir Lenkija, turi savo „katynių“, kurios šiandien yra neleistinai užmirštos, o mūsų nužudyti tautiečių aukos nėra deramai, valstybės lygiu, pagerbtos. Lietuva turėtų remtis Lenkijos patirtimi ir taip pat reikalauti pripažinti stalinistinio režimo masinių žudynių atvejus bei aukų pagerbimo.

1941 m. birželį, sovietų armijai traukiantis iš Lietuvos, kalėjimuose kalinti poli-

tiniai kaliniai taip pat buvo masiškai žudomi arba gabėnami žudyti į Rytus. Telšių kalėjime laikyti politiniai kaliniai savo žiauriajai kančią ir mirtį pasitiko Rainiuose. Kauno kalėjime kalinti politiniai kaliniai nukeliavo sunkų ir baisų kelią, dabar vadinančią „mirties keliu“, iki Červenės Baltarusijoje, kur kartu su kitų tautybų politiniais kaliniais – apie 2 tūkst. žmonių – buvo negailestingai masiškai nužudyti.

Sovietinei kariuomenei skubant trauktis nuo puolančių nacių iš kalėjimų surinkti politiniai kaliniai buvo genami pirmyn, be gailesčio šaudant ir pribaigiant silpnėniusius iki Baltarusijos. Lietuvos piliečiai, kartu su kitų tautų žmonėmis, išvaryti iš Minsko kalėjimo, Červenės (Igumenės) keliose ir miškuose sovietų saugumo buvo žiauriai žudomi. Galiausiai už Červenės miestelio, pakelėje į Bobruiską, pamirkėje buvo nužudyti visi likę politiniai kaliniai, nes laiku nebuvo surasta laisvų vagonų jiems toliau pervežti!

Dabar gyvuoja tradicija birželio 26–27 dienomis važiuoti į Baltarusiją pagerbtini 1941 m. Červenės gyvenvietės teritorijoje sovietų saugomo nužudytas aukas. Tačiau

šios tradicijos puoselėtojai – senstantys buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai – tikriausiai šią tradiciją nusineš su savimi. Mat šiandien Lietuvos valstybės vardu niekas nelinkęs garbiai kalbėti apie Červenės žudynes, niekas nesiekia tiesos pripažinimo, nereikalauja šio šiurpau nusikaltimo prieš žmogžukumą įvertinimo.

Lietuvoje Červenės žudynėmis ne itin domisi ir istorikai. Šis įvykis néra atskirai tyrinėtas, néra moksliškai studijuojamas, kurios nušvestų tikrą šių žudynių mastą, pateiktų patikimus aukų skaičius, to meto kontekstą, paaiškintų, kodėl buvo galima masiškai žudyti politinius kalinius, kas buvo tie kaliniai, kokių sluoksnių žmonės, pagaliau, kas tai darė ir už tai yra atsakingi.

Todėl raginame Seimo Pirmininkę ir Seimo Valdybą birželio 26–27 dienomis į Seimo posėdžių darbotvarkę įtraukti Červenės žudynėms skirtą paminėjimą.

Taip pat kreipiamės į Vyriausybę su prašymu tiek Lietuvoje, tiek tarptautinėje erdvėje pasirūpinti, kad Červenės žudynės nebūtų užmirštos, o mūsų bendarautiečių atminimas, jų auka Tėvynei nebūtų beprasmiskai palikta užmarščiai ir neparašytai istorijai.“

„Tremtinio“ inf.

Deramai įvertinkime tautos didvyrius

Prieš 57 metus gegužės 30 dieną Šimkaičių miške buvo suimtas Lietuvos didvyris, Lietuvos partizanų ginkluotųjų pajėgų vadas ir organizatorius, pasipriešinimo Lietuvos okupacijai koordinatorius Jonas Žemaitis-Vytautas. 2009 metų kovo 11-ąją Lietuvos Respublikos Seimas J. Žemaiti-Vytautą pripažino ketvirtuoju Lietuvos Prezidentu.

Ši partizanų generolą enkavėdistai medžiojo ištisus aštuonerius metus, tai buvo viską giliai numatantis žmogus – ko reikia eiliniam kariui ir ko reikia mūsų valstybei. Okupantų teisme Lietuvos valstybės Prezidentas drąsiai kalbėjo: „Kiek man teko vadovauti Lietuvos kovotojų už laisvę kovai, stengiausi, kad ši kova prisilaikytų humanizmo principų“. Noriu jūsų paklausti, ar daug gyvenime sutikote žmonių, kurie matydami daromus baisius žvériškumus savo tautai galėtų mąstyti apie humanizmą? Tokių žmonių istorijoje visada buvo nedaug. Turime Lietuvos lais-

vės kovos sajūdžio gynybos pajėgų vadą generolą Adolfa Ramanauską-Vanagą, kitus garbingus vyrus signatarus. Tokių drąsių vyrų turi ir mūsų kaimynai ir šventai saugoję atminimą. Suomija didžiuojasi generolu Karlu Gustavu Emiliu Manerheimu (Carl Gustaf Emil Mannerheim), kuris su tauta kovojo ir palaike savo tautos dvasią. Suomiai tinkamai pasirūpino jo atminimo jamžinimu.

Šie didvyriai – tai žvaigždės,

į juos lygiuoja ateinančios kartos, nes jie gynė mūsų laisvę ir apgynė mūsų orumą. Ateina laikas, kai su pasididžiavimu kita jaunų žmonių karta šiandien skaito okupantų teisme pasakyti Lietuvos ketyvirtojo Prezidento Vytauto Žemaičio žodžius: „Aš vis tiek manau, kad kova, kurią aš kovoju devynerius metus, turės savo rezultatą“.

Enkavėdistams buvo griežtai įsakyta paimti generolą gyvą. Neprāše mūsų generolas malonės iš jų. Jo pažiūrėti įėjo net pats NKVD budelis Lavrentijus Berija.

Nežinome, ką kalbėjo apie mūsų tautos didvyri... Mes dar daug ko nežinome, kaip ir nežinome jo palaikų užkasimo vietas, nors 20 metų gyvenome nepriklausomoje Lietuvoje.

Europos Parlamentas 2005 metais priimtoje rezoliuicijoje apie karo pabaigą Europoje pasakė: „Susitaikymas galimas ir reikalingas per tiesą ir atminimą“. Kai kilome atkurti savo laisvę ir nepriklausomybę, rėmėmės Šventojo Rašto išmintimi: „Tiesa padarys mus laisvus“. Ketvirtuojo Lietuvos Prezidento vedama Lietuva nuejo tiesos keliu. Daug buvo tikinčių, bet buvo ir tokiai, kurie nuleidę galvas susitaikę ir dėl savo mistinės gerovės prarado didžiadvasiškumą. Kad ateityje tai nepasikartotų ir deramai įvertintume tautos didvyrius, raginu Lietuvos generalinę prokuratūrą aktyviai rinkti po kruopelytę žinias apie kovotojų už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę palaidojimo vietas ir už šiu žinių slėpimą duoti įvertinimą kaip nusikaltimo slėpimą pagal Lietuvos Respublikos Baudžiamųjų kodeksą.

Vincē Vaidevutē
MARGEVIČIENĖ,
LR Seimo narė

„Kviečiu priimti valstybę kaip savą...“

Birželio 8 d. Seime Prezidentė Dalia Grybauskaitė perskaitė ilgai lauktą pirmajį metinį pranešimą. Pagrindinė mintis – Lietuvos žmonių ir valstybės susvetimėjimas, jo pagimdytos problemos, kurių Prezidentė ragino įveikti ir žadėjo pati padaryti viską, kad jis būtų įveikta. Šis metinis pranešimas, palyginus su kitu Prezidentu pranešimais, kuriuose būdavo stengtasi apimti visas šalies gyvenimo sritis, buvo gana trumpas, koncentruotas ir konkretus. Pirmiausia ką pasakė D. Grybauskaitė – tai, kad yra pamirštąs ŽMOGUS.

„Priėjome tašką, kuriame reikia esminio lūžio. Lietuva jau subrendo permanentoms. Pakviesiu įkvėpti pilietinės valios ir politinės drąsos. Ir pripažinti: įstrigome, nes pradome kryptį. Prirašę dešimtis tomų strategijų ir programų, kuriuose puikuojasi šimtai kilnių prioritetų, pažemėme svarbiausiąjį. Paniekime vienintelį veiksmų vertinimo matą, PAMIRŠOME ŽMOGU. Šią pirmapradę vertybę užgožė kraštutinis ekonomizmas, išivyravęs viuose lygmenyse“, – tvirtino D. Grybauskaitė.

Ji teigė, kad dabar Lietuvoje visos problemos kildinamos tik iš pinigų stygiaus. Tačiau ji kategoriskai nesutinkanti su besalygine ekonominės viršenybe: „Ne pinigų stygius pykdo žmones, o teisingumo ir solidarumo trūkumas. Nepritariau ir nepritariu chaotiškam mokesčių kėlimui. Pareikalau, kad už sumažintas pensijas būtų numatytas aiškus kompensacijos mechanizmas. Siekiu, kad pagarba žmogui atsispinkėtų sažiningoje ir protingoje socialinės apsaugos sistemos reformoje, kuri vis niekaip neprasidesta“.

Pranešime jį negailėjo kritikos tiek institucijoms, tiek partijoms. Ji tvirtino, kad politinės partijos, tapo tarsi „Lietuvos mažosiomis kuniagaikštystėmis“, su savo suvereniais tikslais ir interesais. Taip pat pažėrė kritikos skubotam teisės aktų priėmimui, teigdama, kad čia įsitvirtino „paskutinės minutės“ pasiūlymu viršenybė, kuri suteikia galimybę užkulisiiniams susitarimams ir viešai nedeklaruojamiems interesams.

(keliamo į 4 psl.)

INTER-ASSO XVIII kongresas Rumunijoje

Į Inter-Asso kongresą, gegužės 19–23 dienomis vykusi Rumunijoje, Brasovo mieste, kaip kasmet, susirinko buvusių politinių kalinių, rezistentų, tremtinų organizacijų atstovai iš 11 šalių, tarp jų – iš Estijos, Čekijos, Lietuvos, Vengrijos, Kroatijos, šeimininkaujančios Rumunijos, Albanijos, Bosnijos-Hercegovinos, Vokietijos, Slovakijos. Iš Lietuvos dalyvavo dr. Vanda Briedienė ir žurnalistas, vertėjas švedas Jonas Ohman.

Šių metų kongrese į Asociaciją vienbalsiai buvo priimta Moldova.

Kongrese išsamų referatą apie komunizmo nusikaltimą ir atminties vietų jamžinimo galimybes ir tikslus bendroje europinėje erdvėje perskaitė dr. Anne Kaminsky iš Vokietijos. Rumunijos atstovas Octav Bjoza pateikė referatą apie etninę, kultūrinę ir religinę įvairovę ir bendrą kančią patirtį.

Kongrese, kaip kasmet, atskirų valstybių atstovai pateikė pranešimus apie padėti savo šalyje ir buvusių politinių kalinių bei rezistentų organizacijų veiklą bei problemas.

Vengrijos POFOSZ atstovų pranešime kalbėta netik apie teigiamus poslinkius. Buvo konstatuota, kad kai kurie reikalavimai iškelti remiantis 1956 metų revoliucijos įvykiais yra vis dar neįgyvendinti. Tai – buvusių agentų įvardijimas, dabartinių politikų ir partijos funkcionierių, atsakingų už socialistinės epochos nuodėmes, paviešinimas ir nubaudimas, komunistų partijos ir socialistinio valstybės aparato vadovų pašalinimas iš aukščiausiu postu.

Labai panaši situacija Kroatijoje, kur nesvarbu kokiai partijai priklausantys, buvę komunistai tvarko valstybinius reikalus. Čia buvusių politinių kalinių organizacija jau eilę metų imasi įvairių priemonių, kad gražiausiai jų sostinės Zagrebo aikštė nebūtų vadinama Maršalo Tito vardu.

Čekai papasakojo apie Prahoje 2009 m. vasarį su jaunimu ir studentais organizuotą MENE TEKEL festivalį, kurio metu buvo pateikta daug informacijos apie gyvenimą ir komunistinį terorą tuometinėje Čekoslovakijoje

ir kitose Europos valstybėse.

Lietuvos pranešime pateikta informacija apie padėti šalyje ir krizės pasekmes. Pabrėžėme, kad krizė pirmiausia yra moralinė. Bedarbystė verčia jaunimą, kaip ir kitose Rytų Europos šalyse, ieškoti darbo užsienyje. Šiuo metu, kai kas savaitę kraštą palieka beveik tūkstantis žmonių, yra skaudi situacija, kurią galima lyginti su pokario netektimis.

komunistų sistemos atstovų Europoje. Liudininkai pasaikoja, kaip kalėjime Piteščių mieste po karo buvo vykdomas eksperimentas „Perauklėjimas kankinimu“. Kalinai, pasidavę priespaudai, buvo verčiami kankinti ir mušti savo bendražygius.

Rumunų patirtyje galima įžvelgti daug panašumų su Lietuva. Pavyzdžiui, maždaug iki 1960-ųjų vyko, nors ir silpnėsnis negu Lietuvoje, gink-

luotas pasipriešinimas, paskutinieji partizanai buvo likviduojami kalnuose, rumunų saugumo „Securitate“. Iš pasakojimų ir kitos informacijos matyti, kad saugumas verbavo gyventojus nė kiek ne mažiau negu Sovietų sąjungoje, atvirkšciai, gal net ir labiau.

Kongreso metu Brasovo centre prie įspūdingo paminklo buvo pagerbtos komunizmo aukos. Miesto ir įvairių organizacijų atstovai atnešė gausybę gyvų gelių vaiminkų ir atidavė pagarbą žuvusiesiems.

Lietuvoje dar néra tokio paminklo ir tokį tradiciją. Jei toks kongresas vyktų Lietuvoje, žuvusius, nukankintus, ištremtus, visus, praėjusius GULAGO pragarą, tikriausiai reikėtų pagerbtai prie pačių politinių kalinių ir tremtinų rankomis sukrauto paminklo iš lauko akmenų, surinktų ir atvežtų iš Lietuvos laukų.

Toliau buvo kalbama apie galimą platesnį įvairių šalių bendradarbiavimą, siekiant pristatyti bendros komunistinės praeities pasekmes ir vertinimus. Vokietija iškėlė mintį, kad 2014 metais vertėtų bendromis pastangomis įveikti „Europos sąžinę“ – surengti kongresą pačiame Briuselyje. Taip paminėti Berlyno sienos sugriovimo 25 metų sukaktį.

Brašovas yra pramonės miestas, gražiai išsidėstęs tarp kalnų pietų Rumunijoje. Kongreso dalyviai turėjo galimybę apsilankyti Brašovo istorijos muziejuje ir apžiūrėti žuvusių partizanų palaikų ekshumacijos parodą. Kongreso dalyviai aplankė ir netoli Brašovo esančią „pagarsėjusio kunigaikščio vampyro“ Drakulos tariamą pilį, kuri Rumunijai yra tapusi tam tikru turistų traukos objektu.

Kongreso metu rumunai gražiai pristatė ir pagerbė buvusių politinių kalinius ir rezistentus. Oficialiame kong-

reso atidaryme dalyvavo daug Rumunijos politikos ir vienuomenės veikėjų, kurie pasveikino kongreso dalyvius. Inter-Asso Kongresas Brasove buvo dėmesio centre, apie jį rašė laikraščiai, rode televizija.

Buvo priimta bendra XVIII Inter-Asso kongreso rezoliucija, kurioje išdėstyta nuomonė, kad komunistų ir jų režimų nusikaltimai jokiui būdu negali būti pamiršti ir jų paviešinimas neturi būti atidėlioamas. Priimtoje rezoliucijoje teigiamą, kad komunistinio režimo persekioti žmonės reikalauja pateikiant 20 a. Europos istoriją ypač pabrėžti pavoju, kurį sukelia totalitarizmas. Pabrėžiamą, kad totalitariniai režimai, ar tai būtų nacių, komunistų ar dar kitų, vienareikšmiškai turėtų traktuojami kaip pavoju laisvei, demokratijai ir žmogaus teisėms.

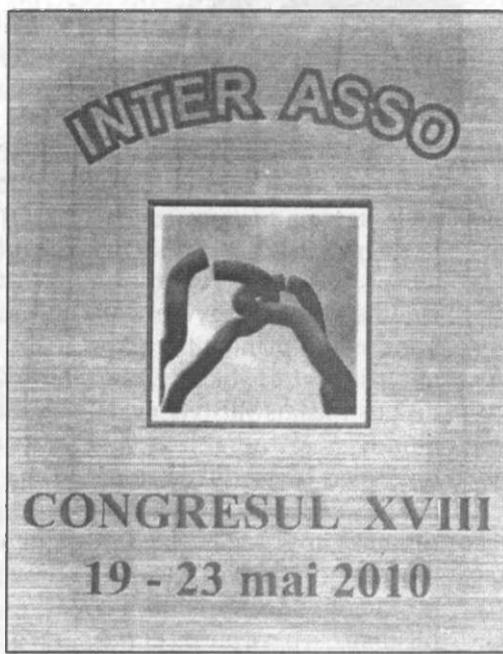
Taip pat skatinamos Europos institucijos, kad planuojamame Briuselio darbe su vadinais „Europos istorijos namais“ ypač svarbu atkreipti dėmesį į skirtumą tarp demokratijos ir totalitarizmo, itin svarbu paviešinti visus nusikaltimus pries žmoniją, padarytus Europoje 20 a., tiek kalbant apie žydus, tiek apie kitas tautas, nukentėjusias nuo šitų režimų. Siūloma Europoje pastatyti oficialų paminklą visoms komunizmo aukoms.

Konstatuojama, kad darbu buvusių politinių kalinių, rezistentų, tremtinų klausimais Europos lygmenyje ir toliau netrūks, svarbu, kad tik būtų norinčiųjų ir galinčiųjų dirbti.

Inter-Asso ištatai numato, kad visus asociacijos reikalus tarp kongresų tvarko ir asociacijai tarptautinio renginiuose atstovauja iš penkių valstybių atstovų išrinktas Prezidiumas, kuris kas dvejų metų yra perrenkamas. Šis Inter-Asso kongresas taip pat buvo rinkiminis. I Prezidiumą išrinkti penki asmenys, atstovaujantys Vokietijai, Kroatijai, Čekijai, Lietuvai ir Rumunijai.

Buvo pasiūlyta kitais metais kongresą organizuoti arba Lietuvoje, arba Briuselyje. Šitas klausimas turi būti aptariamas. Be abejo, jei taip susiklostytų, būtų gera proga garbingiems svečiams parodyti Lietuvą ir jos skaudžią, bet kartu ir kilnią sovietmečio represijų patirtį bei kovą prieš okupantą.

**Vanda BRIEDIENĖ,
Jonas OHMAN**

„Kviečiu priimti valstybę kaip savą...“

(atkelta iš 3 psl.)

Gavo kritikos ir A. Kubiliaus vadovaujama Vyriausybė: „Vyriausybės veikla galėtų tapti kryptingesnė, jeigu, išsgujus paprotį „stumti“ pavienių ministerijų sumamus, būtų jdiegti kita tradicija – aptarti juos išsamiai, iš anksto, kolegialiai ir būtinai strategiškai“.

Ji samprotavo, kaip būtų galima šalyje atkurti žmogaus ir valstybės santykius, kurie, pasak jos, „ištiki giliausios krizės, kokios niekada nebuvo atkurtoje nepriklausomoje Lietuvoje“.

„Tai sakau remdamasi netik visuomenės nuomonės tyréjų išvadomis, kurios skelbia, kad beveik 80 procentų žmonių nebepasitiki partijomis, politikais ir valstybės institucijomis, kitaip tariant, pačia valstybe. Jų pesimistinius vertinimus patvirtina ir nepaneigiamas faktas – vis daugiau piliecių nebeina balsuoti. Piliečiai savo noru atsisako teisės dalyvauti valstybės valdyme. Ir tikrai ne todėl, kad pašvumas, abejingumas ar „tas prakeiktas nuolankumas“ būtų mūsų įgimtas nacionalinis bruožas. Anaipolt. Prisiminime 1992-ųjų referendumą dėl Konstitucijos. Užgriuvus sniegui, sutrikus eismui ir

elektros tiekimui, nepaisydami stichijos ir stebindamai tarptautinius stebėtojus, balsuoti atėjo apie 75 procentai rinkėjų. Atėjo, nes tikėjo, kad jų balsas gali lemti permanas. Prisiminime šių metų Nepriklausomybės šventę – rinkosi dešimtys tūkstančių, tuo patvirtindami, kad jų meilė Tėvynei gyva. Arba pastarųjų metų aplinkos tvarkymo akcijos. Būrių būriai susitelkė tikėdami, kad gali apkuopti Lietuvą savo rankomis. Tačiau – skaudu ir gėda – tie patys žmonės netiki, kad gali apvalyti Lietuvą savo balsais“, – su apmaudusakė D. Grybauskaitė.

Apie emigraciją ji kalbėjo ne kaip apie ekonominį reiškinį, o kaip apie žmogaus ir valstybės santykio krizę: „Pažvelkime tikrovei į akis ir pripažinkime: žmonės emigruoja ne tik ir ne tiek dėl ekonominės priežascių. Jie išvažiuoja į svetimas šalis, nes pa- sijuto svetimi savame krašte“.

Ypač konkrečius pasiūlymus įpateikė kalbėdama apie tai, kaip reikia kovoti su korupcija. Ji įpateikė labai negražios statistikos: pernai už korupcines veikas buvo pradėta per 700 ikiteisinių tyrimų. Teismą pasiekė vos kas

antra byla. Laisvės už piktinaudžiavimą tarnyba realiai neteko vienas. Už kyšininkavimą – né vienas. Todėl Prezidentė paragino igyvendinti konkretius principus: piktinaudžiavęs tarnyba savanau- diškais tikslais valstybės tar- nautojas turi netekti tarnybos; visas turtas, įsigytas už neteisėtai gautas pajamas, tu- ri būti konfiskuojamas; padidinti baudas už korupcinius ir ekonominius nusikaltimus ir galiausiai įtira jau pasiūliusi ilginti senaties terminus korupcijos bylose.

„Tikėtina, kad paspartėtų ir ikiteisinių procesai bei

bylų nagrinėjimas teismuo- se – juk ilgai „sirgti“, būti išvykusiam, turėti kitų vilki- nimo priežascių tiesiog „ne- apsimokėtų“. Šie siūlymai – jau Seime. Prašau – neatidėliokite jų svarstymo ir pri- mimo“, – praše ir reikalavo Prezidentė.

Kadangi pagrindinė pranešimo tema tapo žmogaus ir valstybės santykų krizė, didelis dėmesys buvo parodytas teismams, kuriems tenka išskirtinis vaidmuo, siekiant įtvirtinti naujos kokybės – abipusis pasitikėjimu grįstus piliecių ir valstybės santykius. O tokie santykiai neįsivaizduojami be patikimų, tikėjimą teisingumu užtikrinančių teismų. Ji negailėjo kritikos jų adresu. Tvirtino, kad teismų sistema subiurokratėjo, tapo arogantiška. Teismų vadovų bei sa- vivaldos energija nukrypo į akademines diskusijas ir tar- pusavio santykų aiškinimais. Deja, diskusijose neliko vie- tos svarbiausiai temai – tei- singumui ir žmogaus proble- momis teismuose.

„Uždara, menkai visuomenės kontroliuojama sistema toleruoja „dvigubų standartų“ plitimą. Vilkinimas ta- pot tradičija, kuria imame gar- séti jau ir europinėje erdvėje.

Todėl atverkime sistemą po- kyčiams, naujiems veidams ir naujiems darbams. Nebeig- noruokime žmonių reika- laujamo platesnio visuome- nės atstovavimo teismuose. Nuosekliai laikykimės nu- matyto teismų vadovų rotaci- jos principo“. Ji ragino supap- rastinti teismui proceso pro- cedūras. Dalį ginčų spręsti iki- teismine tvarka. Patižadėjopa- sirūpinti teisėjų atranką.

Kalbėdama apie teisingu- mą plačiąja prasme ji pasakė ir karčius tiesos žodžius: „Nors finansų griūties pavojų atremti pavyko, privalome būti realistai: padėtis tebéra trapi ir pažeidžiamas... Tikra yra tik viena: dar bent keletą metų valstybė tikrai negalės būti dosni. Būtent todėl ji pri- valės būti teisinga ir išmintin- ga – labiau nei kada nors iki šiol. Būtent todėl tokiomis aplinkybėmis ypatingą prasmę įgauna pamatiniai vertybinių principai – teisingumas, žmogiškumas ir, ypač norė- čiau pabrėžti, atsakomybė.

Baigdama Prezidentė kvie- tė visus priimti valstybę – kaip savą, jos problemas – kaip savas. Kiekvieną Lietuvos pilietį paragino atsakingai rinkti, tei- singai reikalauti ir pačiam ro- dyti asmeninį pavyzdį.

**Parengė
Ingrida VĖGELYTĖ**

(atkelta iš 1 psl.)

Toliau seké – div. gen. Vitkauskas paskirtas kariuomenės vadu. Jis idealiai įvykdė sovietinės žvalgybos užduotį, kad Lietuvos kariuomenės kovinumas reikiamu momentu būtų sumažintas. Tei- sindamas savo Judo užduotį, gen. Vitkauskas sovietmečiu leistame žurnale „Švyturys“ (1960, Nr. 13, p. 12) rašė: „Turėdamas galvoje tokią publiką (Lietuvos Vyriausybę – A. N.), kuri hitlerinei Vokietijai įsakius galėjo griebtis net ginkluotų provoka- cijų prieš Tarybų sąjungą, įsakiau, pagal ankstyvesnių metų tvarką pasiūsti į įvairius poligonus šaudymo pratimams daugumos pulkų sun- kuijų kulkosvaidžių, prieštan- kinių pabūklų ir minosvaidžių dalinius. Tai tam tikri dalimi galėjo apdrausti nuo nusikals- tamų avantiūrų.“

Taip jis apdraudė Lietuvą nuo „nusikalstamų avantiū- rų“ – ginti Tėvynės laisvę. Paskutiniame Lietuvos Vyriausybės posėdyje spren- džiant gintis ar leisti valstybę okupuoti, Lietuvos kariuo- menės vadadas pareiškė: „Paga- liau paklaustas, kokia yra ma- no nuomonė, atsakiau, kad

1940-ųjų birželio 15-ąją prisimenant

turėdamas galvoje (...) visiškai nepakankamą priešinimo si pagrindą ir jo keistą tikslą laikau jį nepriimtinu“ („Švytu- turys“, 1958, Nr. 6, p. 17).

Kiti paskutiniojo Vyriausybės posėdžio dalyviai sa- kė, kad paklaustas, ar kariuomenė pasiruošusi gintis, kariuomenės vadas atsakė: „Kariuomenė gintis nepasi- ruošus“. Toks kariuomenės vado atsakymas sprendžiant ultimatumo priėmimą, rei- kia manyti, turėjo įtakos kai kuriems ministrams.

Lietuvos Vyriausybei nu- sprendus priimti ultimatumą, sovietų kariuomenė 1940 metų birželio 15 dieną 15 valan- dą peržengė Lietuvos sieną, iš Gaižiūnų poligono tankai pajudėjo į Kauną ir apie 19 valandą pasirodė Kaune. Sovie- tinės pasiuntinybės parūpi- tų vedlių lydimi jie užėmė pozicijas prie prezidentūros, Ministrų Tarybos, Sau- gumo departamento, Lietu- vos banko, sunkiųjų darbų kalėjimo ir kitų vyriausybinių įstaigų, taip pat prie til- tų per Nemuną ir Nerį.

Prasidėjo komunistinė okupacija, atnešusi savajā

kultūrą su visais barbarišku- mo požymiais, papročiais ir tradicijomis, prasidėjo civiliu- zuotame pasaulyje neįsivaizduojamas teroras, nekaltų žmonių areštai, kankinimas, žudymas ar trėmimas į tol- miausias Sibiro vietoves. Neveltui vienas iš vadovaujančių Komunistų partijos vadovų Michailas Suslovas gyresi, kad Lietuva bus, bet be lietuvių.

Minint 70 metų Lietuvos tragedijos sukaktį, man nori- si laikraščio skaitytojams priminti masinio komuni- stinio teroro mažą dalelę – tai Lietuvos karininkų su- naikinimas.

Pirmasis stambesnio masi- to suėmimas buvo įvykdytas 1940 metų liepos 23–24 nakti. Tą naktį 9 pėstininkų pul- ke buvo suimta 30 karininkų ir kareivių.

1941 metų birželio 14 die- ną pradėjus masinį lietuvių šeimų trėmimą buvo įvykdytas masiškiausias Lietuvos karininkų suėmimas. Mane suėmė 1941 metų birželio 16 dieną ir kartu su kitais karininkais, areštuotais Varėnos, Pabradės poligonuose ar su-

gaudytais gatvėse ir namuose, nugabeno į Norilską. Ten mus terorizavo, niekino ir tik rug- sėjį pradėjo tardyti. Čia pa- aiškėjo, kad mes laisvi pilie- ciai, nesuimti. Komunistai nebūtų komunistai, kad suim- tą nekaltą žmogų paleistų. Norilsko KNVD greitai su- fabrikavo nusikaltimus ir iš- davė mums arešto orderius.

1941 metų rugsėjo 10 die- ną arešto orderyje, man iš- duotame Norilsko NKVD, rašoma: „Navaitis A. V. Bu- vės buržuazinės lietuvių armijos savanoris karininkas, pri- siekės nacionalistas, Raudo- nosios armijos atėjimui į Lie- tuvą ir įvedimui sovietinės valdžios buvo nusistatės priešiškai. Nutarė – Navaiti Antaną, Vlado, suimtą Pa- baltijo karinės apygardos 1941-06-16, areštuoti.“

Taigi beveik tris mėnesius aš, dar laisvas pilietis, buvau terorizuojamas kaip nusi- kaltėlis. Padaryti mane nu- sikalteliu ir areštuoti nerei- kėjo jokių įrodymų.

1941 metais į Norilsko ypatingojo režimo lagerius buvo atgabenta: generolių – 3 (žuvo 2), pulkininkų – 12 (žu-

vo 8), pulkininkų leitenantų – 20 (žuvo 11), majorų – 22 (žuvo 11), kapitonų – 62 (žu- vo 39), leitenantų – 101 (žu- vo 56), jaunesniųjų leitenantų – 53 (žuvo 28), atsargos karininkų – 7 (žuvo 7), viršilių – 11 (žuvo 8), puskarininkų – 16 (žuvo 11), civilų tar- nautojų – 4 (žuvo 2), eilinių – 29 (žuvo 17), įvairių profesio- nių civilių – 21 (žuvo 18). Iš vi- so atgabenta 361 (žuvo 218 – daugiau nei 60 procentų).

Dr. Vytauto Jasulaičio ini- ciatyva 2001 metais pradėta leisti Lietuvos karininkų en- ciklopedija „Lietuvos kari- ninkai 1918–1953“. Išleis- tuose 8 tomuose minimi 1809 Lietuvos karininkai, vie- naip ar kitaip nukentėję nuo komunistinio teroro. Nuo komunistinio genocido, vy- dyto Lietuvoje, nukentėjo 797 aktyvios tarnybos kari- ninkai ir 1012 atsargos kari- ninkų. Iš jų į tévynę grizo 648, tai yra, vos 36 procentai. Dalis žuvo partizaninėse ko- vose, sukiliimo metu, savisau- gos daliniuose, nužudyti stri- bų arba sovietų kareiviams, bet dauguma žuvo išsekinti bado, sunkaus darbo ir antisani- tarinių gyvenimo sąlygų. Dim. plk. Ilt. A. NAVAITIS

2010 m. birželio 11 d.

Tremtinys

Nr. 22 (900)

5

Tremties vaikai

Aušros Marijos VILKINĖS atsiminimai

Ištremtų iki 14 metų Lietuvos vaikų, buvusių per 5 tūkstančius, vaikystė baigėsi 1941 metų birželio 14-ąją.

Prisimenu naktį, mus, vakuus: sesę Rūtelę – 2 metukų, broli Ramojų – 4 metukų ir manę, vyriausią, 5 metukų, pažadino tėvai. Didžiajame kambaryje, į kurį mus atvedė, buvo du rusiškai kalbantys čekistai ir vienas raseiniškis, pažinojęs tėvus. Jis pasakė, kad mus veš į Raseinius. Pradėjau verkti, nes nenorėjau važiuoti. Vienas iš atvykelių pasigailėjo ir leido man pasimti vieną iš mylimiausių žaislų. Nesuprantu, kodėl pasiemiau paprastą peteliškę, o ne puikią lélé, iš Prancūzijos atvežtą mano krikštatėvio, mamos brolio Jono Žemaičio. Vėliau tremtyje mama apgailestavo, kad nepaėmiau lélės, nes už ją mai-nais būtume gavę kokio nors maisto... Čekistai išvedė lauk, mūsų tėvai su trimis vaikais ir vienu lagaminiu buvo įsodinti į kieme stovinčią lengvąja mašiną. Aš vaikiškai suprasdama, kad vyksta kažkas negera, pasileidau bėgti. Šiluvos miestelio link, „pas motinėlę“, krikštamotę mokytoją Antaniną Berzinienę. Vienas iš čekistų mane pasivijo, sugriebė ir įmetė į mašiną. Taip mus nuvežė į Lyduvėnų geležinkelio stotį. Vagone buvome pirmi. Vėliau į mūsų vagoną atvezė dėdienės Elžbietos Juškienės šeimą su trijų mėnesių kūdikiu Vytku, pusbroliu Antanu ir, mano nai-viam džiaugsmui, pussese-re Laimute. Vežė ir vežė žmones, kol vagonas buvo prigrūstas tėvams pažistamų ir nepažįstamų žmonių. Vienoje stotelėje, turbūt tai buvo Naujoji Vilnia, iš vako čekistai perskaitė tris pavares (tieki buvo mūsų vagonė vyrų) ir liepė pasiruošti. Atsisveikinome su tėtuku ir užmigome. Koks buvo mūsų, vaikų, džiaugsmas, kai atsibudė pamatėme, kad tėtukas sumumis. Tėvai negalėjo suprasti, ar budeliai per skubėjimą užmiršo, ar nesuspėjo išvesti vyrų iš mūsų vagono.

Po sunkios ir ilgos kelionės atsidūrėme Komijoje, Kortkeroso rajono 2-ame „učiastke“. „Učiastkas“ – tai miške 12 kilometrų nutolęs nuo kitų gyvenviečių aukštomas tvoromis ir sargybiniu bokšteliu buvęs lageris. Jame, kiek prisimenu, buvo 12–15 barakų. I Vieną baraką su gultais buvo apgyven-

dinta daug daug žmonių. Barakuose nuo lagerio laikų buvo likę daugybė blakių, vasarą debesys uodus ir „maškaros“, vėliau prasidėjo utėlės. Kaip kas įmanydamas gynësi nuo kraugerių. Atvežti tremtiniai su šeimomis gyveno baisiomis sąlygomis ir buvo visiškai be-teisiai. Ar galėjo, ar negalėjo – visi buvo varomi kirsti mišką. Žmonės neturėjo tam darbui tinkamų drabužių, alyvynės. Kiek prisimenu, po darbo visi grįždavo piktai, suvarę, apiplyšę, šlapiai ar sušalusiais drabužiais. Kirtavietės

nos norma vaikams buvo 300 gramų duonos. Brolis Ramojus duoną suvalgydavo iš kartoto. Aš mėgindavau bent mažą gabaliuką palikti rytojui, bet negalėdavau užmigtii ir tik suvalgius nusiramindavau. Sesuo Rūtelė dalį duonos pasislėpdavo po pagalve ir ryta suvalgydavo. Saunuolė!

Mūsų tėvelis Rapolas Juška Šiluvos dirbo eiguliu, tad jam miško kirtimas nebuvo naujiena. Mamytė Kotryna Žemaitytė-Juškienė, Lietuvos mokytojavusi 22 metus, miško kirsti nesugebėjo. Tėvelis, kad gautų 500 gramų duonos normą, turėjo kirsti mišką už abu. Mama padėda-

Aušra Juškaitė

Laima Juškaitė

nuo mūsų gyvenvietės buvo už 5–6 kilometrus. I darbą ir atgal bet kokiu oru darbininkai eidavo pėsčiomis. Po darbo tėvams reikėdavo atstovėti eilę prie duonos ir valgykloje gauti šiltoviralo normą. Kad to viralo būtų daugiau, vasarą prisidėdavo išvirę arklinių rūgštelių ar dar koklių žolių. Mūsų „učiastke“, „skanėstai“ – rūgštelių ir dilgėlės neaugo. Žiemą pareidami iš darbo tėvai parsinešdavo jaunų pušaičių kamienų kaladžių. Joms atitirpus, rudą žievės dalį nuskusdavo, po ja likdavo baltos žievės sluoksnis, kurį nulupdavo, supjaustydavo kaip lakštinius ir ilgai virdavo tokią rudą masę, kurią sumaištą su viralu, gautu iš valgyklos, suvalgydavo. Visą laiką labai norėjome valgyti. Die-

vo jam atkasti sniegą apie medžius, sudėti šakas ir atlikti kitus lengvesnius darbus. Taip sunkiai dirbdamas tėvelis atlaike dvejus metus. Vieną vakarą kažkuris iš darbininkų pranešė, kad eidamas iš darbo Juška krito. Mes su mamytė nubėgo me į parduotuvę, be eilės gavome tėvelio 500 gramų duonos ir aš nubėgau pas jį.

Už 2–3 kilometrų nuo „učiastko“ radau sėdintį tėvelį. Veidas sukrūvintas, bejausmis. Padaviau jam duonos. Jis suvalgė, tyliai paprašė gerti. Kažkur miške radau balą rudo vandens. Tėvelis atsigėrė, dar kiek pasėdėjo ir išlėto abu grižome į „učiastką“. I miško darbus daugiau jo nesiuntė, nes jis buvo leisgyvis – „dolochiaga“.

(Bus daugiau)

Sveikiname

95-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname buvusį 1941 metų Rešotų lagerio politinį kalini Joną BRAZDŽIŪ.

Linkime geros sveikatos, stiprybės ir Dievo palaimos.

Tiek kelio nuėjot neparklupės – belieka tik stebėtis.

Tiek rūpesčių pakėlėt nedejavęs – belieka tik žavetis.

Tiek žodžių, šypsėnų jau išdalijot – belieka tik gérētis.

Šiandien šviesių minčių ir daug sveikatos kupinų dienų

Jums norim palinketi.

Artimieji iš Panevėžio ir téviškės

Garbingo 75-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname Joną PAŽERECKĄ, buvusį Irkutsko tremtinį, šaulį.

Linkime sveikatos, energijos ir Dievo palaimos.

LPKTS Jurbarke filialo taryba, artimieji

Pastatykime paminklą Motinai

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjunga rengiasi pastatyti Kovotojų, žuvusių už Lietuvos Laisvę, Motinos paminklą Kauno buvusiose senosiose kapinėse.

Prie šio paminklo pastatymo galite prisidėti ir Jūs, Jūsų šeimų nariai, giminės, kaimynai, norimi paaukoti sumą pervesdami į Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos DnB NORD banko saskaitą Nr. LT864010042501566754. AB DnB NORD bankas, Kauno skyrius, banko kodas AGBLLT2XXXX, SWIFT kodas, adresas: Laisvės al. 86, LT-44250 Kaunas.

Dėkojame paaukoujusiems:

Genovaitei ir Pranui Leimontams – 100 litų,

Gražinai Simanaitienei – 100 litų,

Vaclovui Zujui ir Teofiliui Pilkai – 100 litų,

Algirdui Petrusiūčiui – 50 litų.

LPKTS pirmininkas Povilas Jakučionis

Naujos knygos

Naujas „Laisvės kovų archyvo“ numeris

Ką tik pasirodžiusiame LKA Nr. 43 pagrindinis dėmesys skirtas partizanų kovoms Lietuvoje. Neapsiribojant vienu regionu yra aprašoma įvairių vietovių partizanų gyvenimas, kova ir sudėtingi likimai.

Benediktas Kemzūra straipsnyje „Vozbutai nenulenkė galvos okupantui“ aprašo 1944 m. pabaigos įvykius nutikusius Cekiškės valsčiaus Vozbutų kaime. Įvykių liudininkas pasakoja apie partizanų kautynes su sovietų pajėgomis ir po jų vykusias didžiules represijas prieš kaimo gyventojus. Sių temą pratęsia Antanas Januškevičius, aprasantis Vozbutams gretimų apylinkių – Butkiškės partizanų veikimą. Autorius, remdamasis archyviniais šaltiniais, nagrinėja J. Vilimo partizanų būrio formavimą, vykdytas operacijas ir tolesnius kovotojų likimus.

Žurnale publikuojamas Balio Juodzevičiaus straipsnis „Svetima pavarde“, skirtas partizaninių judėjimo Utenos krašte organizatorui Pranui Švilpui. Autorius kruopščiai, naudodamas daugiau

šaltinių, aprašo šio kovotojo veikimą partizanų gretose ir tolesnį likimą. Straipsnyje publikuojamos ištraukos ir archyviniai dokumentai, liudijantys apie P. Švilpą.

Kraštotyrininkė Audronė Astrauskaitė žurnalui pateikė Raguvos ir Lėno apylinkių žmonių atsiminimus apie Vyčio apygardos partizanus. Buve partizanų ryšininkai ar tų dienų liudininkai pasakoja apie pokario įvykius, prisiemena žuvusius partizanus, jų žūties aplinkybes.

Taip pat žurnale publikuojami buvusio desantininko, partizano Klemenso Širvio-Sakalo išlikę, anksčiau nepublikuoti rankraščiai. Juose autorius aprašo savo sudėtingo gyvenimo vingius.

Zurnalas „Laisvės kovų archyvas“ tėsia tradicijas, pradėtas dar 1991 m. – publikuoti kuo daugiau ir įvairesnius medžiagos apie laisvės kovotojų gyvenimą ir kviečia bendradarbiauti.

LKA Nr. 43 galima įsigyti LPKTS knygynelyje, Laisvės al. 39 arba Kauno Rezistentijos ir tremties muziejuje, Vytauto pr. 46 „Tremtinio“ inf.

Norilsko sukilėliai dar pilni ryžto

Gegužės 29 d. Kauno įgulos karininkų ramovėje į eilių susitikimą rinkosi Norilsko 1953 m. gegužės – rugpjūčio mėn. politinių kalinių sukilimo dalyviai. Įnešamos valstybės ir sukilėlių vėliavos. Iškilmingai aidi Norilsko sukilėlių himno žodžiai: „Šiaurės vėtrose vyrai pakirdo, bunda Vytis galingas, rūstus. Mūsų kruviną priesaką girdi Šiaurės uolos ir Šiaurės dangus...“ Ne vieno akys sudrėksta prisiminus tuos tragedikus, kruvinus 1953 m. įvykius. Buvome jauni, pilni ryžto pasipriešinti nežmoniškai totalitarinei priespaudos sistemai, nusimesti vergo grandines. „Laisvė arba mirtis“ ne vieno lūpos ištare tuos žodžius.

Kiekvienais metais sukilimo dalyviai susitinka paskutinį gegužės šeštadienį. Kodėl pasirinkta ši data? 1953 m. gegužės 25 d. sargybos viršininkas seržantas tikrino sargybos postą. Barako prieangelyje sėdėjo lagerininkai, dainavo ukrainiečių dainas ir žvilgliojo į moterų koloną, pravedamą iš darbo, šalia zoно esančiu koridoriumi. Daugelis tikėjosi pamatyti kalinčias seseris, žmonas, pažystamas, persimesti vienu kitu žodžiu. Sargybos viršininkas liepė išskirstyti. Kaliniai ėmė šaipyti iš jo, šukauti: „Tu Stalino niekšelis...“ I kaliniai iš automato paleista eilė serijų. Keli nušauti, septyni sužeisti. Ipykinti kaliniai apstojo iš kabinetų išėjusius karininkus, ēmė stumdyti, išvarė iš zonos. Užėmė gyvenamązoną, išvarė prižiūrėtojus. Tai buvo pirmosios aukos – Norilsko sukilimo pradžia. Per kelas dienas sukilimo liepsna apėmė visus šešis Norilsko gorlago skyrius, daugiau nei 20 tūkst. kalinių. Tuo metu Norilske kalėjo 1500 lietuvių. Laikas negailestingai skuba pirmyn kartu nusinešdamas į nebūti ir mus. Dabar mūsų liko virš simto, o aktyvesnių, galinčių dalyvauti vi suomeniniam gyvenime, ne daugiau 50. Didžioji dauguma iš mūsų peržengė 80 metų ribą. Atėjo metas pamastyt, kuogalime būti naudingi vi suomenei, apie tolimesnę veiklą, pasitarti.

2009 m. Vilniuje lankėsi Maskvos Tarptautinio „Memorial“ muziejaus, esančio A. Sacharovo visuomeniniam centre, vedėja Aliona Kazlova su grupe. Susitiko su buvusiais GULAGO kalinių, filmavo ir įrašinėjo in-

teriu su jais. Medžiaga, suformuoti video prisiminimai bus patalpinti virtualiame muziejuje ir istorijos bibliotekoje. Programoje dalyvavome ir penki norilskiečiai sukilėliai.

2009 m. liepą iš Paryžiaus į Vilnių atvyko sudaromo Europos GULAGO archyvo direktorius Alain Blum ir projekto vykdytoja Marta Craveni. Lankėsi pas mane. Pagal „Paskutinis liudytojas“ programą padarė analogiskus video įrašus. Planuoja atlkti apie 150 interviu su liudininiais, kalėjusiais GULAGE, nufilmoti prisiminimus, suformuoti archyvą bei įkurti memorialinį muziejų Paryžiuje. Programa apima Baltijos valstybes, Ukrainą, Čekiją, Slovakiją, Vengriją, Vokiečiją ir kitas sovietų įtakoje buvusias valstybes.

Susitikimo dalyvių nuotaką skaidrino Varėnos moterų choras. Atliekamos patriotinės ir partizaninės dainos privertė suvirpti ne vieno širdį, suteikė stiprybęs. Svarstant tolimesnę mūsų veiklą visi dalyviai pritarė, kad nežiūrint į mūsų amžių ir negales dar turime susitikti. Susitikime dalyvavęs Vytautas Balsys pasakojo, jog vyresniųjų klasių moksleivius domina pokario įvykiai Lietuvoje. Moksleivių sąmonėje būtina formuoti istorinę atmintį, tad reikėtų daugiau pokario įvykių dalyvių ir liudininkų, galinčių bendrauti su moksleiviais. Gaila, kad ne visuomet sulaukiama mokyklos administracijos supratimo ir paramos.

Vienas aktyvių dalyvių ir partnerių surenkant rašinius, organizuojant leidybą, – Norilsko sukilėlis, varėniškis Vytautas Kazulionis pasisakymė pabrėžę, kad rašinių autorai kada nors susilaiks vaikų ir vaikaičių, kurie iš šių knygų patirs savo protėvių istorijas. Tai atminties išsaugojimas.

Pasak pirmininkaujančiojo Broniaus Zlatkaus svarbiausia tolimesnė veikla – memorialinė, dalyvavimas programoje „Paskutinis liudytojas“. Tolerancijos ugdymo programoje deklaruoja: „Jaunoji karta, remdamasi savo valstybės ir tautos istorija, turi gebeti prisiiunti atsakomybę, kad ateityje būtų išvengta naujų nusikaltimų žmogiškumui“.

2011 m. nuspręsta sukilimo dalyvių susirinkimą surengti Vilniuje paskutinį gegužės šeštadienį.

Bronius ZLATKUS

Skelbimai

Atsiliepkite

1941 metais iš Kuršėnų į Sibirą buvo ištremta Filomena RAŠČIUVIENĖ ir jos dukte Regina, gimusi 1935 metais. Abi jos 1947 metais slapta pasitraukė į Lietuvą ir 1948 metų rugpjūčio 23 dieną buvo sulaikytos. Nuo 1949 metų lapkričio 10 dienos joms leista gyventi laisvai.

Ką nors žinančiuosius apie tremtinės Reginos Raščiūtės gyvenimą Lietuvoje ir jos likimą, prašytume pranešti Juozui Raščiui, Birželio 23-iosios g. 12-57, LT-49496 Kaunas.

Iš anksto dėkojame.

Minint Lietuvos okupavimo 1940 m. birželio 15 d. septyniasdešimties metų sukaktį, Lietuvių tautininkų bendrija organizuoja renginius:

Birželio 11 d. (penktadienį) 17 val. Istorinės Lietuvos Respublikos Prezidentūros rūmuose vyks konferencija „Nepriklausoma Lietuva: didžiųjų kaimynų agresija 1938–1940 m., Lietuvos okupavimas“. Pranešimus skaitys dr. Algimantas Liekis, prof. Romualdas Baltrušis, dalyvaus Lietuvos šaulių sajungos Kauno rinktinės vokalinis ansamblis „Trimitas“.

Birželio 15 d. (antradienė) 18 val. Ramybės parke, Vytauto pr., prie paminklo „Žuvome dėl tévynės“ – minėjimas „Lietuvos okupavimo 70 m. sukaktis: okupacijos aukų pagerbimas“. Dalyvaus mišrus choras „Gimtinė“, ansamblis „Ainiai“, Kauno buvusių tremtinių ir politinių kalinių chorras „Ilgesys“, etnografinis ansamblis „Sūduva“.

Malonai kviečiame dalyvauti.

Birželio 12 d. (šeštadienį) Telšiuose įvyks 10-oji respublikinė buvusių politinių kalinių ir tremtinių dainų ir poezijos šventė „Leiskit į tévynę“.

Programa

8.30 val. chorų registracija Telšių sporto mokykloje (Birutės g. 60);

9 val. generalinė repeticija Telšių centriniame stadione (Birutės g. 7);

13 val. šv. Mišios už gyvus ir mirusius tremtinius ir Laisvės kovų dalyvius Telšių Šv. Antano Paduviečio katedroje;

14 val. Gedulo ir Vilties dienos paminėjimas bei poezijos valanda „Po Laisvės paukščio sparnais“ Nepriklausomybės aikštėje, prie paminklo Žemaičių apygardos partizanams;

14.50 val. šventės dalyvių eisenā į Turgaus aikštę;

15 val. miesto sveikinimas „Pasveikinkim vieni kitus...“;

17 val. 10-oji respublikinė dainų ir poezijos šventė „Leiskit į Tévynę“ Telšių centriniame stadione (Birutės g. 7);

19 val. vakaronė ir vaišės šventės dalyviams.

Birželio 12 d. (šeštadienį) Rokiškio r. Duokiškio k. bus atidengiamas paminklas, skirtas Duokiškio parapijos Laisvės kovų dalyviams atminti.

12 val. šv. Mišios.

12.30 val. – B. Pūkelevičiūtės „Rauda“ (Lietuvos partizano apgarbstymas). Atlieka aktorius Ferdinandas Jakšys ir Duokiškio dainos myletojų kolektyvas. **13 val.** iškilminga eisenā į kaimo kapines. **13.15 val.** mitingas prie Laisvės kovų dalyvių paminklo. **14 val.** prisiminimų popietė Duokiškio k. bendruomenės namuose, sunėtinės vaišės.

Malonai kviečiame atvykti žuvusių partizanų artimuosius, visus, kam brangus Lietuvos Laisvės kovotojų atminimas.

Paminkle įamžinti šie partizanai:

Aglinskas Vincas	Kaušpėdas Antanas
Bačiulis Jonas	Kaušpėdas Jonas
Bagdonas Romas	Kemeklis Bronius
Balbata Kazys	Kišūnas Julijonas
Bislys Jonas	Kušlys Napalys
Bražiūnas Kazys	Laucius Jonas
Chmieliauskas Angelas	Markelis Jonas
Džiugelis Petras Vytautas	Masiulis
Gaižauskas Kazimieras	Masiulis Antanas
Gimbutienė Veronika	Masiulis Jonas
Gimbutis Bronius	Pajėda Bronius
Gimbutis Petras	Pajėda Pranas
Gimbutis Tadas	Pajėdienė Elena
Gražys Antanas	Pakštaitė Aldona
Ivanauskas Vladas	Pakštaitė Jonas
Jankauskas Jonas	Pakštaitė Vytautas
Juodelė Petras	Palskys Balys
Jurgelionis Balys	Palskys Kazys
Jurgelionis Jonas	Paršiukas Felikas
Jurgelionis Juozas	Paunksnis Pranas
Jurgelionis Juozas	Pranskūnas Jonas
Jurgelionis Vytautas	Raugas Jonas

Vytauto Didžiojo karo muziejus (K. Donelaičio g. 64, tel. (8 37) 32 09 39) iki birželio 17 d. (ketvirtadienio), kviečia aplankyti parodą „Lietuvos karys Žalgirio mūšyje“, skirtą Žalgirio mūšio 600-osioms metinėms. Nuo birželio 21 d. paroda bus eksponuojama Lietuvos Respublikos Seime.

Birželio 12 d. (šeštadienį) 12 val. Laptevų jūros tremtinių brolujos „Lapteviečiai“ susitikimas prie tremtinių žeminukės-jurtos Lietuvos liaudies buities muziejuje Rumšiškėse. Bus minima Gedulo ir Vilties diena bei Lietuvos okupacijos pradžios 70-osios metinės. Kviečiame dalyvauti.

Birželio 13 d. (sekmadienį) 13 val. Balbieriškyje prie paminklo žuvusiems kovotojams – renginys žuvusiems už Lietuvos laisvę partizanams pagerbti. **14 val.** Žiūronių kaime prie kryžiaus bus atidengta paminklinė lenta. **15 val.** iškilmingas minėjimas Sūkurių kaimo bendruomenės salėje.

Birželio 19 d. (šeštadienį) 11 val. Rumšiškių kultūros centre įvyks Lietuvos politinių kalinių bendrijos „Kolyma“ 22-asis visuotinis narių suvažiavimas. Darbotvarkė: metinė valdybos ataskaita, rezoliucijų svarstymas, valdybos narių rinkimai, šv. Mišios, bendradalyvių popietė. Dalyvių registracija nuo **10 val.**

Kviečiame dalyvauti visus Kolymos, Čiukotkos, „Dalstrojaus“ lageriuose bei tremtyje buvusių žmones, jų šeimų narius, artimuosius, draugus. **10 val.** iš Kauno, nuo prekybos centro „Savas“ (Savanorių pr. 346, šalia buv. kinoteatro „Kaunas“) veš autobusas. Informacija tel. (8 45) 463 984 ir (8 37) 316 347 bei interneto svetainėje www.kolyma.lt.

Sakalauskas Pranas
Seibutis Alfonsas
Sirvydis Jonas
Staniulis Jonas
Šapoka Kazimieras
Šlamas Kazimieras
Šlamienė Katarina
Šukys Felikas
Šukys Jonas
Šukys Kazys
Tumienė Eugenija
Urbonavičius Pranas
Urbonavičius Pranas
Urbonavičius Vytas
Vaičius Aloyzas
Vanagas Bronius
Vanagas Petras
Vanagas Pranciškus
Vanagas Stanislovas
Vilėniškis Kazys
Vilėniškis Mykolas
Vizbaras Antanas
Vizbaras Petras

2010 m. birželio 11 d.

Tremtinys

Nr. 22 (900)

7

Antanas Ambrulevičius

1924–2010

Antanas Ambrulevičius gimė 1924 m. rugpjūčio 9 d. Alytaus apskrities Miroslavo valsčiaus Pupasodžio kaime, ūkininkų Pranciškos Monkelytės ir Kazimiero Ambrulevičiaus šeimoje, auginusioje penkis vaikus. Antanas mokėsi Pupasodžio, Miroslavo pradinėse mokyklose, Alytaus gimnazijoje.

1943 m. suimtas vokiečių žandarų ir prievara paimtas į Vokietijos kariuomenę. Tačiau po mėnesio iš Kauno pabėgo, slapstėsi tėviškėje.

1944 m. išstojo į MVD operatyvininkų mokyklą Vilniuje, kurį po metų baigė. 1945 m. buvo pa-skirtas Vilkaviškio r. Gražiškių valsč. operatyviniui įgaliotiniui.

1946 m. užmezgė ryšius su Tauro apygardos Vytauto rinktinės partizanais. 1947 m. turėdamas žinių apie gresiantį suėmimą, pasitraukė pas partizanus, davė priesaiką ir tapo partizanu, slapyvardžiu Vėjas.

1947 m. kovo 20 d. mūšyje su okupantais A. Ambrulevičius sunkiai sužeistas ir suimtas, kalintas Kauno kalėjime. 1948 m. Kaune Pabaltijo karo tribunolo nuteistas 25 m. lagerio ir 5 m. tremties, 5 m. atimtos pilietinės teisės. 1948 m. vasara perkeltas į Vilniaus Lukiskių kalėjimą. 1949 m. gruodį išvežtas į Intoslagerį, vėliau kalėjo Abezėje, Vorkutoje (Komijoje), Dubrovlage (Mordovijo-

je), nuo 1962 m. – tremtyje Uchtoje (Komijoje).

Dėl A. Ambrulevičiaus padaryto „nusikaltimo“ 1948 m. ištremtijo tévai, broliai Juozas, Jonas ir Vitas bei sesuo Ona.

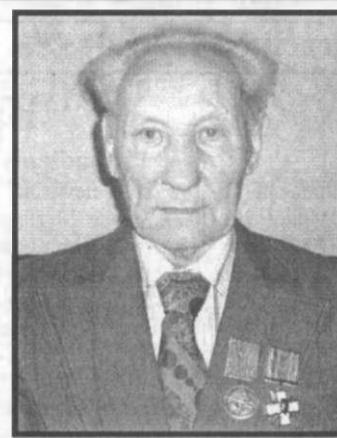
1956 m. Abezėje Antanas Ambrulevičius susituokė su Petrone Čiužaitė (1926–2003), tremtyje gimė duktė Irena ir sūnus Antanas.

1965 m. su šeima grįžo į gimtinę, tačiau neleido prisiregistravoti, reikalavo išvykti iš Lietuvos. 1967 m. grįžo gyventi į Uchtoj. 1971 m. bandė vėl grįžti į Lietuvą, tačiau negavo leidimo. 1974 m. apsigyveno Bauskėje, Latvijoje. 1993 m. su žmona ir sūnumi grįžo gyventi į Lietuvą. Duktė liko gyventi Bauskėje.

Grįžęs iš lagerių ir tremties, tėsė lietuviybės misiją – savo bute Alytuje, kūrė istoriškai svarbias skulptūras: „Motinos Tremtinės“, „Motinos Tėvynės“ ir Domininko Jėčio-Ažuolio (Alytuje), Emilijos Pliaterytės (Lazdijų r., Kapčiamieste), Šv. Marijos (Prienų r., Balbieriškyje), „Mokytojo“ (Prienų r., Žiūronių k.), Petro Perkumo (Kretingos r., Darbėnuose), Šv. Kazimiero (Varėnos r., Merkinėje). Už „Motinos tremtinės“ skulptūrą (2004 m. liepos 16 d.) vandalai ją nuvertė ir sudaužė) dar ir dabar Alytuje raudonųjų yra keikiamas.

A. Ambrulevičius – unikalai asmenybė Lietuvos istorijoje. Tai vienintelis kadrinis sovietų saugumo karininkas, tapęs Laisvės kovotoju. Ky-

Pro memoria

bartuose, turgaus aikštėje, net buvo pastatytos kartuvės viešai ji pakarti.

1990 m. LR Aukščiausasis Teismas A. Ambrulevičių reabilitavo – pripažino nekaltu ir neteisėtai represuotu. 1998 m. Pasipriėšinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija suteikė jam kario savanorio statusą. 2000 m. Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu.

A. Ambrulevičius buvo visuomeninių organizacijų – Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio Tauro apygardos ir Lietuvos šaulių sąjungos Alytaus apskritys A. Juozapavičiaus šaulių rinktinės Alytaus 2-os kuopos šaulys

2008 m. išleista A. Ambrulevičiaus prisiminimų knyga „Kelio atgal nėra“.

Gintaras LUČINSKAS,
Alytaus apskritys
A. Juozapavičiaus
šaulių rinktinės Alytaus
2-os kuopos šaulys

13.30 val. susikaupimo valandėlė Petrašiūnų kapinėse prie Lietuvos kančių memorialo. Dainuoj Kauno buvusių tremtinių ir politinių kalinių choras „Ilgesys“ (vad. B. Paulavičienė).

Klaipėdoje

17.15 val. eisenė nuo Klaipėdos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos buveinės (Liepų g. 3) iki Tautos kančios memorialo (S. Daukanto g.);

17.30 val. iškilmingas minėjimas prie memorialo, sovietų genocido aukų pagerbimas, gėlių padėjimas, Šv. Mišios Kristaus Karaliaus bažnyčioje.

Dalyvaus Klaipėdos tremtinių ir politinių kalinių choras „Atminties gaida“, kariuojų jūrų pajėgų orkestras.

ILSÉKITĖS RAMYBĖJE

Ona Kupčinskaitė-Korsokienė

1935–2010

Gimė Marijampolės rajono Sangrūdos valsčiaus Šilėnų kaime. 1948 m. šeima buvo ištremta į Krasnojarsko sr. Taštypo r. Matūro gyvenvietę. Būdama paauglė dirbo sunkius miško gamybos darbus. 1958 m. grįžo į Lietuvą, sukūrė šeimą, apsigyveno Birštone.

Nuoširdžiai užjaučiame šeimos narius, gimines, artimuosius.

LPKTS Prienų filialas

Onutė Mikolainytė-Petronienė

1928–2010

Gimė Mildos k., Merkinės valsč., Alytaus apyl., ūkininkų šeimoje, auginusioje tris sūnus ir tris dukteris. Anksti neteko tėvų. Prasidėjus sovietų okupacijai du broliai tapo Dainavos apyg. Kazimieraičio rinktinės partizanais. Onutė – partizanų ryšininke Žibute. 1945 m. brolis Juozas žuvo, Bronius buvo areštuotas, Onutė sekama. 1947 m. ji išstojo į partizanų gretas. 1948 m. Onutė areštavo ir nuteisė 10 metų. Kalėjo Kengyro Balchašo lageryje. Dirbo plytinėje, statybose. 1956 m. grįžo į Lietuvą. Apsigyveno Kaune, ištekėjo už Petro Petronio. Susilaikė dviejų sūnų. Onutei pripažintas kario savanorio statusas. Apdovanota Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu.

Nuoširdžiai užjaučiame vyra, sūnus, seseris ir gimines.

Laisvės kovų dalyviai,
LPKS Kauno skyrius,
balchašiečiai

Užjaučiame

Skaudžią netekties ir liūdesio valandą, tragedių žuvus sūnui, buvusij politinį kalinių, chorą „Kauno seniorai“ narį Antaną MICKEVIČIŪ nuoširdžiai užjaučia Kauno Panemunės senelių namų Asmenų, nukentėjusių nuo sovietinės okupacijos, krizių centras.

Birželio 13 d. (sekmadienį) Jiezne minėsime Gedulio ir Vilties dieną. **10 val.** Jiezno bažnyčioje bus aukojuamos šv. Mišios už žuvusius partizanus, politinius kallinius ir tremtinius, negrūsusius iš Sibiro. **11 val.** prie paminklo iškilminges minėjimas. Po iškilmui – prisiminimų prieplėtie Jiezno kultūros centre. Maloniai kviečiame dalyvauti.

Birželio 13 d. (sekmadienį) Lietuvos Sąjūdis, LPKTS ir LPKTB kviečia į sovietinės okupacijos ir Lietuvos valstybės piliečių genocido pradžios **70-mečio** paminėjimą.

11 val. parodos „Tai neturi pasikartoti“ atidarymas Lietuvos Sąjūdžio būstinėje (Gedimino pr. 1). **12.30 val.** šv. Mišios „Už Tautą ir Tėvynę“ Vilniaus arkikatedroje bazilikoje. **14 val.** eisenos dalyviai rikiuoja Katedros aikštėje. **14.10 val.** eisenė Gedimino pr. iki Lukiškių aikštės. **14.40 val.** mitingas Lukiškių aikštėje.

Kviečiame gausiai dalyvauti.

Birželio 21 d. 11 val. Kauno įgulos karininkų ramovėje (Mickevičiaus g. 19) Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos valdyba rengia konferenciją „1940 m. birželio 15 d. – raudonojo teroro Lietuvoje pradžia“. **10 val.** šv. Mišios Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje. Kviečiame dalyvauti.

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumeratos indeksas – 0117.

Prenumerata kainuoja:

1 mėn. – 7 Lt, 3 mėn. – 21 Lt, 6 mėn. – 42 Lt.
Vienas savaitraščio numeris kainuoja 1,75 Lt.

„Tremtinys“ išeina keturis kartus per mėnesį.
Prenumerata priimama „Lietuvos pašte“ iki kiekvieno mėnesio 22 dienos.

Skelbimai

Gedulio ir Vilties, Okupacijos ir genocido atmintinų dienų renginiai

Birželio 14 d. (pirma dienė)

Vilniuje

12 val. valstybės vėliavos pakėlimo ceremonija Nepriklausomybės aikštėje;

10–17 val. Genocido aukų muziejaus lankymas nemokamas. Aikštėje Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro iniciuota mokinį piešinių paroda „Piešiu istoriją“;

12.30 val. Okupacijos, genocido ir sovietų represijų aukų pagerbimo ceremonija prie paminklų politiniams kaliniams ir tremtiniams Aukų gatvėje (priešais Lukiškių aikštę);

14 val. atminimo valanda prie Naujosios Vilnios geležinkelio stoties memorialo;

17.30 val. šv. Mišios Vilniaus Arkikatedroje bazilikoje.

Kaune

10 val. šv. Mišios Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje;

11.30 val. gėlių padėjimas prie Laisvės paminklo ir Nežinomo kareivio kapo Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje;

12.30 val. gėlių padėjimas Kauno geležinkelio stoties perone;

Leidėjas LPKTS Redaktorė - Jolita Navickienė Redakcija: Dalia Maciukevičienė, Vesta Milerienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214 Indeksas 0117. El. paštas: tremtinys@erdves.lt, LPKTS puslapis internete: <http://www.lpkts.lt> Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440, Nr.LT18 70440600 0425 8365. Spaustino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai Offsetinė spauda 2 sp. lankai. Tiražas 3350. Užs. Nr.

SL289

Tremtinys

Kaina 1,75 Lt

Redakcija pasiliauka teisę trumpinti ir redaguoti straipsnius, rankraščiai negrąžinami. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autoriaus nuomone.